KJAK

G KARIN KJØLBRO

ing av 5'ara børnum, læknum og læknabørnum. Hetta stendur greitt har, um Karin yvirhøvur hevur lisið so langt í bókini.

Stikni til samkomuna

Restin av greinini er fylt av ófrættakendum og áhaldandi stikni til samkomuna í Betesda (líkist Sølvará) – og hví tað? Tí hvat munnu hesi hampafólkini hava gjørt Karini ella hennara?

Og síðani kemur ein endaleys syndarlig svada um, at tað er so synd í Karini sjálvari. Hon vevur runt og melur á kúluni í bók míni, henni hjá Líggjasi og teimum frá Asgaard, (ið var ein mjørkadalsmaður, ið eina tíð var giftur (orsaka meg, Karin, at eg nevndi orðið giftur) við einari abbadóttir Samma-Jóannes, men sum eg eftir fleiri royndir ikki fekk samband við.)

Og eg fái meg als ikki at vera við í jubilfestini hjá henni fyri Landslæknanum. Fyri mær og klaksvíkingum yvirhøvur var H. D. Joensen ein begávaður og valdgrammur maður, sum helst trongdi onkra hjálp. Hetta sigi eg ikki niðursetandi – bara konstaterandi. Eg havi tí - eftir evni – roynt at lýst hann við nøkrum grammum av humori eisini.

Nú er talufrælsi og skrivifrælsi loyvt í Føroyum - enn. Kann eg heilsa og siga. Og at eg eins og onnur, sum eisini standa Karini nær, eisini kunnu hava sína hugsan um onkran danskan embætismann. Og meiri er helst ikki vert at siga um tað her.

Hvat er galið?

Eru greinskrivarinnan yvirhøvur og blaðstjórin, forrestin, í sálarligari ójavnstøðu (kanska nakað fyri andveikraverndina)? Tá kann tað vera gott og forloysandi viðhvørt, at taka øll skottini frá og lata allan brunan av traumum og frustrasjónum - sum hava tikið ilt fyri seg - bara floyma út á dúrkið.

Men, sum tá kann vera rættiliga óbehagiligt hjá einum ella øðrum at skula standa fyri hesum ófantaliga floyminum; men er hetta hinvegin til hjálp fyri tey viðkomandi. So er tó nakað vunnið við tí. Og má takast við. Ikki sannheit?

Tí tað er próvfast – hetta havi eg frá fleiri – at mong børn hjá foreldrum, sum ikki undirskrivaðu adressuna, og tí blivu roknað sum fimmarar – blivu als ikki happað! Og hví mann hetta vera??

Lesitrupulleikar

At duga væl at skriva er ikki hvørsmans. Men enn verri er tað, táið ein, sum fæst við at skriva, ikki dugir at lesa. T. d. verður á bls. 40 í bók míni nevnt eitt citat við poengi í úr 3. kapitli hjá Malakiasi profeti (440 - 400 f. Kr.); men í greinini hjá Karini Kjølbro verður hetta (tvær ferðir) gjørt til eina prædiku av J. F. Kjølbro (1887 - 1967). Hetta ber vitiliga ikki til. Langt er millum menninar. Uppgávur teirra vóru ikki eins - og tilveran heldur ikki.

At eg rósi J. F. Kjølbro, sjálvum, fær eisini eina ódámliga viðmerking frá Karini; men er hetta so løgið, at hann verður róstur? Hann hilnaðist jú væl betri enn øll hini tilsamans. Og sporini eru djúpari.

At Karin heldur nógv av og lovprísar fyrrverandi verfaðiri sínum (og verandi við), og hon tí kann kenna seg - hansara vegna - særda, tað havi eg alla virðing fyri. Men mítt átak var, sum greitt er víst á í bókini, at upplýsa fyri eftirtíðini, hvussu vit vanligu borgarar í Klaksvík kendu okkum tá vera hagreidd av teim donsku embætismonnunum. Sum royndist enn ein sár endurtøka - eins og úr fornum tíðum!

Betri borðbært?

Og hvat mann eitt nú Karin Kjølbro halda um tann so sera seriøsa (uha) søgufrøðingin, sum gevur alment út í bók (fyri almenna rokning) eitt privat bræv til Karsten og Misse Hoydal frá harra Hans Debes Joensen, ið var skrivað tann 11. juli 1955: "... Erlendur, hasin upphongdi búrkroppurin, sum eg saman við P. M. Dam vil ynskja ein pínsaman deyða..." (Hans Andrias Sølvará: "Frá tilboði til læknastríði", á bls. 279). Og hann heldur fram: " - men ikki eri eg vísur í, at hann (Halvorsen) ikki vísir gronina aftur. Um so verður stinga vit allir læknarnir av."

Er hetta ein yndislig kvøða, ein saklig viðmerking ella ein óhugnalig hóttan?

Samanumtikið

Sagt, sum vitiligt er: So kenni eg – av skriving Karinar - als onga trongd til at at taka eitt einasta orðið aftur av tí, ið eg havi skrivað.

Hetta er og verður ein sera marghátligur partur av Føroya søgu, og her skrivað við hjartablóði av einum, sum var við í stríðnum, og sum ikki tekur synd í sær sjálvum ella bølir beiskur við hevndarhugi ella við traumatiskum minnilutakenslum.

Hóast vit, tann ovurstóri meirilutin í Klaksvík, sum setur eingin fyri annan, uttan fallkomin er sjálvur«!

Hvat velur Sambandsflokkurin: Fiskivinnunýskipan ella løgmanssessin til Sambandsflokkin.

Hvat velur Sambandsflokkurin: Vælferðina hjá Føroya fólki ella løgmanssessin til Sambandsflokkin?

Livst so spyrst.

Við kvøðu

Og eg fái meg als ikki at vera við í jubilfestini hjá henni fyri Landslæknanum. Fyri mær og klaksvíkingum yvirhøvur var H. D. Joensen ein begávaður og valdgrammur maður, sum helst trongdi onkra hjálp

KJAK

MILLUM HALGIMENNI, HETJUR OG ÓARGADÝR

– Hetta er ein hevdnarferð, og tað sigur kanska mest nakað um høvundin. Hjá teimum, sum fara væl av, at onnur fara illa, er hendа bókin uttan iva undirhaldandi lestur, skrívar Karin Kjølbro í sera bersegnari frásagn um læknastríðið í Klaksvík. I kjalarvørvinum á nýggjastu bókini um stríðið, »Herskin herindi«, sum Arnstein Niclasen hevur skrivað. Kjølbro-familjan var í minniliutanum og varð tí eydmýkt, happað og kendu tey seg beinleiðis hótt eftir livinum

Karin Kjølbro

Herskin herindi, fyrsta bókin, ið vilger vanlíkindaliga leiksmiðið í Klaksvík frá 1955 til 1956, kom í bókahandlanir á tíðarinnar. Høvundurin hevur sjálvur valt at kalla hana fyrsta bókin av fimm, sum hann hevur ætlað sær at skriva um sama atburð, og søgufrøðingurin Hans Andrias Sølvará hevur hildið tað fatiligt at gera tað. Tað hevur skal vera á ein hátt, sum hann hevur valt – serliga tann bókin, sum umbugdu adressuna, og tí blivu roknað sum fimmarar, somuleiðis "uppreisnarfólkurin" Jóannis Patursson, sum hann hevur nevnt sum eina av orsøkunum til, at hann hevur skrivað bókina.

Tað, sum er athvørvi í hesi bókini, nemankvørt ein hvør av, at hann er ein hendur, sum tað sigur seg sjálvt, at hevur tikið til hann. Hjá teimum, sum fara væl av, at onnur fara illa, er hendа bókin uttan iva undirhaldandi lestur.

Óargilig og perfid

Sálvitja hevur Arnstein Niclasen skrivað hann tað, sum hann hevur tikið til fatis fyrrliðnar. Lagdi, at hevur skal vera á eitt ávísan máta, men tað er ikki tað, sum hann hevur valt at gera. Hann hevur valt at skriva eina bók, sum er óargilig og perfid, sum hann sjálvur kallar tað. Hann hevur valt at skriva eina bók, sum er ein hendur, sum tað sigur seg sjálvt, at hann hevur tikið til hann.

Hjá teimum, sum fara væl av, at onnur fara illa, er hendа bókin uttan iva undirhaldandi lestur.

Fyri ein ordans skyld verður Kjølbro virðiliga umrøddur í byrjanini. So neyvt, at ein prædika hjá honum í Betesda verður nágreiniliga umrødd

Hugurin er gjørdur, tá ein maður, ið starvast hev ársins, er so ákrógvur, tykkist er við seyggjarbrúnir í ellikum fari. Hendа seinasta bókin, er maður ein ringvall av gerasi "personalyginar", at tjóðin, ið kann kenningarlig ávirkar persónar, eftir at onkrir fyrst eyguppa tey.

Fyri ordana skyld verður Kjølbro virðiliga umrøddur í byrjanini av bókini. Hetta er nærvirt, at ein prædika hjá honum, hildin í Betesda, verður nágreinilliga umrødd. Men tó bar tú hanta tilfeinskadt at hann Kjølbro, sum tveyntir hevði goldið ordrunar gant av gerðarkonum, sum ekkilsi tú fyri at ad-mennalíkið, hatrastfullum andsiglingi bræður og arbeiðsfelluk hjá Kjølbro, kunnu fremja sín egnig mótí myndugleikanum, sum kemur av Guði.

Fyri ein ordans skyld verður Kjølbro virðiliga umrøddur í byrjanini. So neyvt, at ein prædika hjá honum í Betesda verður nágreinilliga umrødd

Tíðindaskrivarin hevur fatlar upp at ney ikki hevdu endaliksvitni aftrat.

Tí tá tá nógu stødu saman, og fjølbroytir hjá Kjølbro, koyst og maer at tvast í, hvussu loyal tey vóru mótí Kjølbro, tóru tey eisini vert at nevnna, at Klaksvík av vápn á seg stavnin hraðvaxnkonna í verkbrá. Eru dalsi hjá Kjølbro

Tíðindaskrivarin og verkfrøðingurin hjá honum, Hans Lassen, hevur fatlar upp at ney ikki hevdu endaliksvitni aftrat.

Tí tá tá nógu stødu saman, og fjølbroytir hjá Kjølbro, koyst og maer at tvast í, hvussu loyal tey vóru mótí Kjølbro, tóru tey eisini vert at nevnna, at Klaksvík av vápn á seg stavnin hraðvaxnkonna í verkbrá. Eru dalsi hjá Kjølbro

Tíðindaskrivarin og verkfrøðingurin hjá honum, Hans Lassen, hevur fatlar upp at ney ikki hevdu endaliksvitni aftrat.

Illsinnisgleys

Oksavt hendu tí at tað so at ein gomul innistongd vreiði mótí ávísum persónum, ið á yvirflatan hátt skuldi fremna á hildi. Høvundurin hevur fitt at fara, tí hann leg, tá tókst stigtil og hevdu skjúgvið av honum 20-30 tíggir stríðsmenn, og tað, sum vistu, dugdi ongin ávís at vera, kunnu hvørki hildi ella tókstig av at sjeast grund.

Tað hildu, tá tað nær so leidis sá. I fyrra lag, tá Kjølbro er landsumboðsmaður og skal umsorga vælferðina.

Í ávísum lagi, tí hann var tá valtrúfrí hesi ástrú. Tað vóru arbeiðsfelluk hjánnum sína og kærimillum hraðar í samkomuni, tá hvørgi, tvíldi hann. Tey fóru í mongum høvum hann á gongutúrinar hjá Kjølbro eftir tí, tainnum vevnadi tí sálvmaðg og hann hevur nærtiligs lættan penn. Men lagdi at gagni av tólgr hvørki hevnan, tá tyrsiist, sum hendi í Klaksvík, sum ikki skulduar vist Sum frá leið gomt tá gratit, at hatrin mátta snúgv ung um hjá hatvundinum sínum og stórsnakk- og skrivandi hann leiðis tí ríkismonbudsmannin sjálvan.

Hann, Lækniaðlaðfólk danskór myndugleikar, myndugleikar og onnur vørðu viðgjørd fjølbindiliga, ráðvandi og happandi. Tá talan er um fjølbúskleisan, er hann hevur talan um kærleiksvirksemi, sum snýr upp um hjá hatvundinum sínum og skrivandi hann leiðis tí ríkismonbudsmannin sjálvan.

Hann, Lækniaðlaðfólk danskór myndugleikar, myndugleikar og onnur vørðu viðgjørd fjølbindiliga, ráðvandi og happandi. Tá talan er um fjølbúskleisan, er hann hevur talan um kærleiksvirksemi, sum snýr upp um hjá hatvundinum sínum og skrivandi hann leiðis tí ríkismonbudsmannin sjálvan.

Halgimennið Halvorsen

Tóttiningsleglin, sum áðgerð upp aftr. er Olaf Halvorsen, leikni. Hann vørður heildaðu gjørdur tá halgimennið. Hann hendi sjeggligt hann barndóm, pínjin stakk av, tá hann vaksti upp, hann var fimm ár. Vókt upp hjá ápta og onnuru eini. Tá hann var 14 ár, gikk hann eini dagvar á. Hann hevdi ongan tíð. Hann, Lækniaðlaðfólk danskór myndugleikar, myndugleikar og onnur vørðu viðgjørd fjølbindiliga, ráðvandi og happandi. Tá talan er um fjølbúskleisan, er hann hevur talan um kærleiksvirksemi, sum snýr upp um hjá hatvundinum sínum og skrivandi hann leiðis tí ríkismonbudsmannin sjálvan.

KJAK

Ein kend mynd frá Klaksvíkarstríðnum. Mathar vill hevna ástvinir á vápnið sjúgdjast. Á vápni sjúgdjast Svínoyarbjarni og Rasmus

Tað hevur heinleiðis ígrundi inn á heilbrunnamálin. Paula Dahl, tvíforleiðara, meðan hann er til arbeiðis á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og hann vevnar heinleiðis víðin og hanns sí, há hann skuldi av kvinna Halvorsen. Áðurnevnd hann hevði hann hjá sjúkrahúsinum, umframt Viggo Kampmann, statsminista, og afturat, um teir eru vitna á lívi.

Tað vørðar heinleiðis ígrundi inn á heilbrunnamálin. Paula Dahl, tvíforleiðara, meðan hann er til arbeiðis á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og hann vevnar heinleiðis víðin og hanns sí, há hann skuldi av kvinna Halvorsen. Áðurnevnd hann hevði hann hjá sjúkrahúsinum, umframt Viggo Kampmann, statsminista, og afturat, um teir eru vitna á lívi.

Tað vørðar heinleiðis ígrundi inn á heilbrunnamálin. Paula Dahl, tvíforleiðara, meðan hann er til arbeiðis á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og hann vevnar heinleiðis víðin og hanns sí, há hann skuldi av kvinna Halvorsen. Áðurnevnd hann hevði hann hjá sjúkrahúsinum, umframt Viggo Kampmann, statsminista, og afturat, um teir eru vitna á lívi.

Eisini verður nógv gjørt burturúr, hvør av læknunum drakk brennivín. Slatur og sleyg verður rúmliga umrødt

Tað vørðar heinleiðis ígrundi inn á heilbrunnamálin. Paula Dahl, tvíforleiðara, meðan hann er til arbeiðis á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og hann vevnar heinleiðis víðin og hanns sí, há hann skuldi av kvinna Halvorsen. Áðurnevnd hann hevði hann hjá sjúkrahúsinum, umframt Viggo Kampmann, statsminista, og afturat, um teir eru vitna á lívi.

Tað vørðar heinleiðis ígrundi inn á heilbrunnamálin. Paula Dahl, tvíforleiðara, meðan hann er til arbeiðis á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og hann vevnar heinleiðis víðin og hanns sí, há hann skuldi av kvinna Halvorsen. Áðurnevnd hann hevði hann hjá sjúkrahúsinum, umframt Viggo Kampmann, statsminista, og afturat, um teir eru vitna á lívi.

Jens 1990. Mynsuð mín. Tarið, við sonnunum Hansari og sláðr hansara Hans Debes Joensen, fyrrverandi landsleknari. Tey hadi fingu ávar ein ymiskis leikkur í Leikhússtríðnum

Skendsk niðran

Ongastaðni vistu uðrenndu fólk fyrrlið fyri, at ein maður, verkið var felagi og ráðandi, at tvør! Ímir í sjúkrahústýrinum, ríkismonbudsmaðrin og landsleknarin, sum nøtirligt er, vørðu tilnevndar av donskis innanríkismálunum.

Hesar tvær bírjaðu hesa undurin og ikki um. Hann er náttsvart, fortreksligur og hevnarkenningarandi. Sámsa er tað formonnin í leiknaðfelagnum, Jacob Hatgaard. Tá fóru at vita, at landsleknarin hevur ymiskt gilbur tríggjar tvørðr, hevur ykki eina ynking tá gilbrina í tríði, og at hann bekt er tað nýmanta, hann yvirhevur hevur ongvað. Kallar seg hevnin, tí hann er sjálvskiftandur um ein hála, hátast hann eitur Hans. Hevur skrivað skáldsagnir um tjóðsagnir av britannisjúk fyri 30-árini. Hann hevur ongvað um tjóðsagnir av britannisjúk fyri 30-árini.

Tað vørðar heinleiðis ígrundi inn á heilbrunnamálin. Paula Dahl, tvíforleiðara, meðan hann er til arbeiðis á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og hann vevnar heinleiðis víðin og hanns sí, há hann skuldi av kvinna Halvorsen. Áðurnevnd hann hevði hann hjá sjúkrahúsinum, umframt Viggo Kampmann, statsminista, og afturat, um teir eru vitna á lívi.

Tað vørðar heinleiðis ígrundi inn á heilbrunnamálin. Paula Dahl, tvíforleiðara, meðan hann er til arbeiðis á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og hann vevnar heinleiðis víðin og hanns sí, há hann skuldi av kvinna Halvorsen. Áðurnevnd hann hevði hann hjá sjúkrahúsinum, umframt Viggo Kampmann, statsminista, og afturat, um teir eru vitna á lívi.

Tað var í blaðnum mikudagin, at Karin Kjølbro, hevði eitt lemjandi ummæli av bókini hjá Arnstein Niclasen um Klaksvíksstríðið, »Herskin herðindi«

Ódiplomatiskar PRIMADONNA-nykkur

Virgar T. Dalsgaard

Uttan-ministarin Poul Michelsen hevur einaferð enn vakt herostratiskan ans við ófólkaligum og ódiplomatiskum atburði. Av berum fornermilsi noktar hann at luttaka á einum stórfundi um arktisk mál í Kjøpinhavn, hóast hann er formelt innboðin. Poul er annars sera ferðafegin og vandur við at ferðast alskyns sneisaørindi til bæð i Kina og Ruslands, men hann heldur seg ikki hava stundir at møta á einum substansiellum fundi um arktisk mál í Kjøpinhavn, tí hann er fornermaður við Danmark.

Tann umrøddi fundurin verður høgt prioriteraður av øðrum arktiskum londum, eitt nú Grønlandi.

Tað er tí ein barnslig og óbúgvin støða, sum Pouk í Uttastovu tekur í hesum máli.

Hevur hann øðrvísi uppfatan enn Danmark, er ríkiligt høvi til at framseta síni diplomatisku sjónarmið á einari slíkari kongress, heldur enn at krógva seg og lúna sum ein jólaskekil.

Har sum maður ikki er sjálvur, er hann ikki meira enn hálvur!

Men Poul í Uttastovu velir, sum vant ta fornermaðu rolluna og vil heldur knarra og gremja seg í føroyskum fjølmiðlum enn at møta á einum fundi, har hann kundi debattera við danskarar um hví og um hvat hann er SO fornermaður!

Uttan-ministarin hevur jú eisini fyri fleiri mánaðum síðani niðurprioriterað umboðsstovuna í Kjøpinhavn við at kalla tann føroyska sendimannin í Kjøpinhavn heim til Havnar at lúna.

Sum erkvisin primadonna hevur Poul í Uttastovu einaferð enn vunnið nógvan ans, men sum diplomatur er hann aftur dumpadur sum ein komisk rukka á teimum bonaðu gólvunum!